

PATVIRTINTA
Klaipėdos universiteto „Žemynos“
gimnazijos direktoriaus
2021 m. lapkričio 29 d.
įsakymu Nr.V-192

KLAIPĖDOS UNIVERSITETO „ŽEMYNOS“ GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Klaipėdos universiteto „Žemynos“ gimnazijoje (toliau – Gimnazijoje) tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatyminiu reglamentu: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 1, 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymas (2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685), Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas 2011 m. gegužės 26 d. Nr. XI1425 (2017-01-01 suvestinė redakcija); Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204; Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymas Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymas Nr. V– 635 „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje“.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – apibrėžti smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo gimnazijoje tvarką, kuri:

2.1. įtvirtina, kad visi gimnazijos darbuotojai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių;

2.2. nustato pranešimų apie smurtą ir patyčias procedūrą (kokia forma, kam ir per kiek laiko apie smurtą ir patyčias praneša gimnazijos bendruomenės nariai);

2.3. apibrėžia gimnazijos darbuotojų veiksmų seką ir jų tarpusavio bendradarbiavimą, įtarus ar pastebėjus smurtą ar patyčias tarp mokinių;

2.4. nustato, kokių priemonių imasi gimnazijos vadovas, gavęs pranešimą, kad gimnazijos darbuotojas patiria smurtą ar patyčias ar pats smurtauja ar tyčiojasi;

2.5. apibrėžia smurto ir patyčių atvejų gimnazijoje registravimo tvarką (patyčių dinamikos analizei ir atitinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių planavimui);

2.6. numato švietimo pagalbos ar kitos reikalingos pagalbos (pvz., policijos, medicininės pagalbos) priemones smurtą ar patyčias patyrusiems ar smurtavusiems dalyviams, stebėtojams (mokiniams), tėvams.

3. Tvarkos apraše remiamasi šiais principais:

3.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio ir formos;

3.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti nedelsiant;

3.3. veiksmų turi būti imamas visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

4. Gimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto/patyčių prevenciją bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

5. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

5.1. mokinių prieš mokinius;

5.2. gimnazijos darbuotojų prieš mokinius;

5.3. mokinių prieš gimnazijos darbuotojus;

5.4. gimnazijos darbuotojų prieš kitus šios įstaigos darbuotojus;

5.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

6. Apraše vartojamos sąvokos:

6.1. Patyčios – psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, siekiant pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą;

6.2. Patyčios internetinėje erdvėje – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

6.3. Smurtas – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą;

6.4. Neturtinė žala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinti pinigais;

6.5. Smurtą artimoje aplinkoje patyręs vaikas, mokinys – vaikas, mokinys, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku ar gyvenantis aplinkoje, kurioje buvo smurtauta;

6.6. Smurtas prieš vaiką, mokinį – veikimu ar neveikimu vaikui, mokiniui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas, mokinys patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.

6.7. Smurto prieš vaiką, mokinį formos:

6.7.1. fizinis smurtas – tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai prieš vaiką, taip pat fizinės bausmės, sukeliantys vaikui, skausmą, darantys žalą arba keliantys pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;

6.7.2. psichologinis smurtas – nuolatinis vaiko teisės į individualumą pažeidinėjimas, vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos vaiko raidai veiklos trikdymas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena, darantys žalą arba keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;

6.7.3. seksualinis smurtas – seksualiniai veiksmai su vaiku, kai naudojama prievarta, jėga ar grasinama arba piktnaudžiaujama pasitikėjimu, valdžia ar įtaka vaikui arba piktnaudžiaujama itin pažeidžiama vaiko padėtimi, ypač dėl priklausomumo; vaikų išnaudojimas prostitucijos tikslams, vaikų pornografija, verbavimas, vertimas ar įtraukimas dalyvauti pornografinio pobūdžio renginyje, pornografijos rodymas arba kitos vaikų seksualinio išnaudojimo formos, vaikų tvirkinimas;

6.7.4. nepriežiūra – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, darantys žalą ar keliantys pavojų vaiko gyvybei, fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

6.8. Prevencija - priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

6.9. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai gimnazijos bendruomenei taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

6.10. Intervencija suprantama kaip gimnazijos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą.

6.11. Smurto ir patyčių dalyviai:

6.11.1. Smurtą ar patyčias patiriantis bendruomenės narys – vaikas, mokinys, gimnazijos darbuotojas, prieš kurį smurtaujama arba iš kurio tyčiojama;

6.11.2. besityčiojantysis/ skriaudėjas – vaikas, mokinys ar suaugęs, inicijuojantis smurtą ar patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.11.3. Smurto ar patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie smurtą ar patyčias ir nesiimantis veiksmų patyčioms stabdyti.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

7. Pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi gimnazijos vadovas, gimnazijos Vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi gimnazijos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis.

8. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi gimnazijos Vaiko gerovės komisija:

8.1. vadovaudamasi gimnazijos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais bei kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, gimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

8.2. numato prevencijos ir intervencijos priemones (taip pat ir prevencinių programų įgyvendinimo), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksmų įtaką;

8.3. vertina priemonių veiksmingumą: analizuoja pasiektus rezultatus, sėkmės veiksnius ir trukdžius, numato galimybes tobulinti priemones.

9. Gimnazijos darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas prevencijos ir intervencijos priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos direktoriaus paskirtas Vaiko gerovės komisijos pirmininkas.

10. Gimnazijos pedagoginiai darbuotojai pagal poreikį tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

11. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas integruojant Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programos (patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-494) temas biologijos, chemijos, dorinio ugdymo pamokose ir klasės valandėlėse, neformaliojo vaikų švietimo ir projektinėje veikloje, organizuojamuose renginiuose (I-IV gimnazijos klasėse) ir klasių valandėlių metu I-IV gimnazijos klasėse įgyvendinant LIONS QUEST „Raktai į sėkmę“ programą.

12. Gimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėje esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

13. Visi gimnazijos darbuotojai nedelsiant reaguoja į smurtą ir/ar patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių.

14. Veiksmų seka kai smurtas ir/ar patyčios pastebimi prieš mokinius (mokinių prieš mokinius, gimnazijos darbuotojų prieš mokinius, mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius):

14.1. bet kuris gimnazijos bendruomenės narys, įtaręs, pastebėjęs ar gavęs pranešimą apie smurtą ir/ar patyčias – nutraukia ar bando nutraukti bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

14.2. bet kuris gimnazijos darbuotojas primena mokiniui, kuris naudoja smurtą ir/ar tyčiojasi, gimnazijos mokinių vidaus tvarkos taisykles;

14.3. jei mokiniui reikia pagalbos, bet kuris gimnazijos bendruomenės narys kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: mokinys - į gimnazijos mokytojus, klasių vadovus, švietimo pagalbos specialistus; mokytojas ar kitas darbuotojas – į kolegas mokytojus, klasių vadovus, švietimo pagalbos specialistus, tėvus (globėjus, rūpintojus), jei reikia – į gimnazijos direktoriaus pavaduotojus, gimnazijos direktorių ar kitas institucijas (pvz., policiją, medicininę pagalbą); Informacija apie smurto ir/ar patyčių atvejus gali būti pateikta kreipiantis tiesiogiai, telefonu arba parašius pranešimą klasės vadovui/ švietimo pagalbos specialistui/ administracijai per elektroninį dienyną, elektroniniu paštu;

14.4. kai apie smurto ir/ar patyčių atvejus informuojamas socialinis pedagogas (jam nesant – kuruojantis atitinkamą klasių grupę direktoriaus pavaduotojas ugdymui), pildoma Pranešimo apie smurtą ir/ar patyčias forma (priedas Nr. 1). Formą privalo užpildyti smurto ir/ar patyčių atvejį pastebėjęs asmuo;

14.5. gavęs pranešimą, socialinis pedagogas kartu su klasės vadovu (jam nesant – kuruojančiu atitinkamą klasių grupę direktoriaus pavaduotoju ugdymui) atlieka šiuos veiksmus:

14.5.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją, nustato, ar tai smurto ir/ar patyčių atvejis;

14.5.2. socialinis pedagogas atvejį registruoja Smurto ir/ar patyčių atvejų registracijos žurnale (priedas Nr. 2);

14.5.3. išsiaiškina, kokių veiksmų jau buvo imtasi ir numato, kokių veiksmų dar reikia imtis;

14.5.4. apie atvejį informuoja gimnazijos psichologą, aptaria veiksmų planą;

14.5.5. organizuoja ir teikia individualią pagalbą atvejo dalyviams, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

14.5.6. vykdo tolesnę situacijos stebėseną;

14.5.7. esant sudėtingesnei situacijai ir/ar nesibaigus smurto ir/ar patyčių atvejui, informuoja gimnazijos Vaiko gerovės komisijos pirmininką ir gimnazijos direktorių.

15. Veiksmų seka kai smurtas ir/ar patyčios pastebimi prieš gimnazijos darbuotojus (mokinių prieš gimnazijos darbuotojus, gimnazijos darbuotojų prieš kitus gimnazijos darbuotojus, mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokytojus, darbuotojus):

15.1. bet kuris gimnazijos bendruomenės narys, įtaręs, pastebėjęs ar gavęs pranešimą apie smurtą ir/ar patyčias prieš gimnazijos darbuotoją kreipiasi į gimnazijos direktorių, kuris:

15.1.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją;

15.1.2. apie atvejį (jeigu dalyvavo nepilnametis) informuoja gimnazijos socialinį pedagogą ir psichologą, aptaria veiksmų planą;

15.1.3. jeigu smurtavo ir/ar tyčiojosi nepilnametis, ne vėliau kaip kitą darbo dieną praneša smurtaujančio ir/ar to, kuris tyčiojosi mokinio tėvams (globėjams, rūpintojams) bei savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyriui;

15.1.4. ne vėliau kaip kitą darbo dieną apie įvykusį smurto ir/ar patyčių faktą prieš gimnazijos darbuotoją praneša miesto Pedagoginei psichologinei tarnybai ir rekomenduoja smurtavusiam ir/ar tam, kuris tyčiojosi bei tam, kuris patyrė smurtą ir/ar patyčias asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos.

16. Pastebėjus ar gavus pranešimą apie patyčias internetinėje erdvėje:

16.1. bet kuris gimnazijos bendruomenės narys išsaugo vykstančių patyčių įrodymus;

16.2. informuoja klasės vadovą ar socialinį pedagogą (jam nesant – kuriojantį atitinkamą klasių grupę direktoriaus pavaduotoją ugdymui);

16.3. informavęs asmuo užpildo Pranešimo apie smurtą/patyčias formą (priedas Nr. 1);

16.4. sužinoję apie viešą patyčių ar kitokio smurtinio atvejo internetinėje erdvėje, panaudojus vaizdinę, garso ar rašytinę informaciją, atvejį, pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai, pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt

17. Kai pastebima, kad nepilnametis mokinys galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje:

17.1. gimnazijos darbuotojas, įtariantis, kad mokinys galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas praneša apie tai gimnazijos vadovui arba jo įgaliotam asmeniui;

17.2. gimnazijos darbuotojas, įtariantis, kad mokinys galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, tačiau dar negalintis užtikrintai to teigti, gali konsultotis su švietimo pagalbos specialistais (psichologu ar socialiniu pedagogu). Gimnazijos vadovas, jo įgaliotas asmuo ir/ar darbuotojas (asmuo, kuriam mokinys atsiskleidė patiriantis smurtą, arba turintis gerą emocinį ryšį su mokiniu, arba pastebėjęs smurto artimoje aplinkoje požymius), gali inicijuoti pokalbį su mokiniu, galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje (priedas Nr. 3);

17.3. gimnazijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo, gavęs pranešimą apie mokinį, galimai patyrusį smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas apie tai praneša savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui ir/ar policijai;

17.4. gimnazijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo, pranešęs apie mokinio, galimai patyrusį smurtą artimoje aplinkoje, atvejį savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui ir/ar policijai, informuoja gimnazijos Vaiko gerovės komisijos pirmininką dėl pagalbos mokiniui organizavimo ir/ar teikimo. Toliau gimnazijoje veikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V – 635 „Dėl rekomendacijų

mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje“ .

18. Gimnazijos psichologas:

18.1. smurtą ir/ ar patyčias patyrusiam bei smurtavusiam ir/ar tam, kuris tyčiojosi mokiniui kartu su jį lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto ir/ar patyčių faktą momento suteikia psichologinę pagalbą;

18.2. įvertinęs kiekvieno smurto ir/ar patyčių epizodo aplinkybių visumą ir atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro nustatytą psichologinės pagalbos teikimo tvarką nustato psichologinės pagalbos trukmę.

19. Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, įvertinęs turimą informaciją:

19.1. inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį;

19.2. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją ir priimtus sprendimus.

20. Vaiko gerovės komisija:

20.1. numato pagalbos planą (priedas Nr.4) (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės (pvz., policijos, medicininės ar švietimo pagalbos), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus);

20.2. esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

20.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Su Gimnazijos nustatyta Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami visi Gimnazijos bendruomenės nariai.

22. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas ir užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ IR/AR PATYČIAS GIMNAZIJOJE

Pranešimo pildymo data _____

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie smurtą/patyčias	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokios formos smurtas ar patyčios buvo naudotos (pabraukti): Fizinės: mokinio užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, uėjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.; Socialinės: gąsdinantis/ bauginantis gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad asmuo yra atstumiamas; Internetinės: patyčios vykstančios kibernetinėje erdvėje, naudojant telekomunikacinius informacinius ir kt. elektroninius įrenginius, sistemas ir įvairius socialinius tinklus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, asmeninio gyvenimo detalių, nuotraukų, intymaus turinio vaizdų ar žinučių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). Kita smurto forma (įrašyti): _____	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, klasė (jei suaugęs asmuo, nurodyti pareigas arba giminystės ryšį)	
Asmens, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, klasė (jei suaugęs asmuo, nurodyti pareigas arba giminystės ryšį)	
Asmens/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, klasė: (jei suaugęs asmuo, nurodyti pareigas arba giminystės ryšį)	

Išsamesnė informacija apie įvykį: _____

Pranešusiojo apie patyčias veiksmai šioje patyčių situacijoje: _____

Pranešimą pildžiusiojo vardas, pavardė, parašas _____

Pranešimą priėmusiojo vardas, pavardė, parašas _____

Veiksmų planas po įvykio (klasės vadovo, socialinio pedagogo, psichologo, VGK ar kt. intervencija) **su:**

Mokiniu, patyrusiu patyčias:	
Mokiniu/asmeniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	

Rekomendacijos, išvados, rezultatas _____

Veiksmų plano dalyviai

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

GIMNAZIJOS DARBUOTOJO POKALBIO SU VAIKU, GALIMAI PATYRUSIU SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE, YPATUMAI

Gimnazijos darbuotojas, įtaręs ar pastebėjęs galimo smurto prieš vaiką požymius vaiko kūne, elgesyje, emocijose ar vaiko atstovų pagal įstatymą bendravime su vaiku, turėtų susirūpinti ir pasidomėti, kas jam nutiko. Kalbėdamas su vaiku mokyklos darbuotojas turėtų atkreipti dėmesį į kai kurias pokalbio ypatybes:

- ✓ sudaryti kiek įmanoma saugesnes ir patogesnes pokalbiui sąlygas (pvz., vienam klasėje), kad vaiko nerimas sumažėtų;
- ✓ atsisėsti šalia vaiko arba jam patogiu atstumu viename akių lygyje (nerekomenduojama sėdėti už stalo vienas priešais kitą);
- ✓ klausti vaiko, kas jam nutiko, užduodant atvirus klausimus (pvz.: „Šiandien pastebėjau mėlynės ant tavo rankos riešo. Kas tau atsitiko?“ Neklausti: „Ar čia tam tikras asmuo tau mėlynės padarė?“);
- ✓ ramiai išklausti vaiką, nepertraukinėti, leisti pasakyti, kiek vaikas nori / gali; neprarasti savitvardos: matydamas, kad suaugusysis, kuriam vaikas atsiskleidė, išsigando, supyko ar pasibaisėjo, gali išgąsdinti vaiką, jis gali daugiau nebepasakoti arba atsiimti savo žodžius;
- ✓ tikėti vaiku: jei vaikas prabilo apie smurtą, jis parodė pasitikėjimą suaugusiuoju. Jei vaikas išgirs abejonę, ar jis sako tiesą, daugiau gali nieko nebesakyti, ir smurtas gali tęstis toliau;
- ✓ nuraminti vaiką, palaikyti jį: vaikui atskleisti smurtą, veikiausiai, reikėjo sukaupti daug drąsos. Svarbu jam perteikti žinią, kad jis gerai pasielgė kreipdamasis pagalbos (pvz., „gerai, kad tu man pasakei apie tai“, „man gaila, kad tau taip atsitiko“);
- ✓ nekaltinti, nesmerkti, nekritikuoti vaiko: svarbu yra vaikui perduoti vienareikšmišką žinią, kad jis nėra kaltas dėl patirto smurto, už tai yra atsakingas suaugęs žmogus, kuris elgėsi neleistinai;
- ✓ skatinti vaiką pasidalinti savo išgyvenimais, jausmais: tikėtina, kad vaikas patiria daug įvairių jausmų ir išgyvenimų: baimę būti kaltinamu, baimę dėl smurtautojo keršto, gėdą, kaltę ir kita, kurie jį slegia;
- ✓ klausiant, kalbant vartoti suprantamus vaikui žodžius, sąvokas, atitinkančias vaiko amžių, pažintinius gebėjimus ir supratimą, specialiuosius ugdymosi poreikius;
- ✓ suprasti, kad vaikas gali būti emociškai prisirišęs prie smurtavusio prieš jį asmens (pvz., jei vaiką seksualiai tvirkino tam tikras asmuo, vaikas gali išgyventi labai prieštaringus jausmus – meilę smurtautojui ir neapykantą jam už padarytą skriaudą), vengti jį kaltinančių, vertinančių ar nukreipiančių klausimų, teiginių;
- ✓ patvirtinti vaikui, kad jis gerai padarė pasisakęs apie patiriamą smurtą;
- ✓ pokalbio metu patikinti vaiką, kad smurtas prieš jį – ne jo kaltė, o smurtavusiojo atsakomybė;
- ✓ klausytis vaiko ir sąžiningai atsakyti į jam kylančius klausimus: vaiką gali kankinti nežinia dėl ateities, smurto atskleidimo pasekmių. Svarbu patikinti vaiką, kad bus stengiamasi užtikrinti jo saugumą, tačiau nežadėti to, ko nėra galimybės išpildyti (pvz., nereiktų vaikui sakyti „Tavo mama nenusimins“);
- ✓ paaiškinti vaikui (atsižvelgiant į vaiko amžių ir supratimą), kas vyks po to, kai jis pasisakė, kokių veiksmų ims mokyklos darbuotojas vaikui apsaugoti;
- ✓ būti prieinamu vaikui, nepalikti jo vieno su savo problema, mintis ir jausmais.

Rekomenduojama vaiko papasakotas smurtinės situacijos detales užrašyti kaip įmanoma tiksliau, cituojant vaiko kalbą: kada prasidėjo smurtas, kas tai darė, kas apie tai žino / žinojo, kam vaikas yra dar pasakojęs ar (ir) kodėl nepasakojo, kokie, vaiko supratimu, buvo smurtautojo motyvai, kaip vaikas

jautėsi po smurtinio įvykio. Mokyklos darbuotojas turėtų įvertinti, kiek vaiko pasakojimas galimai realistiškas, ar vaiko nurodomos aplinkybės, faktai atitinka sužalojimų turinį, sunkumą (pvz., ant vaiko rankos matoma suaugusio asmens plaštakos dydžio mėlynė, o vaikas sako, kad jam per ranką sudavė penkiamečio brolis). Svarstyti apie vaiko patiriamą smurtą galima, kai vaiko sužalojimai yra neįprasti, jo pasakojimas atrodo neįtikinamas. Svarbu prisiminti, kad smurtą patyrę vaikai dažnai neprisipažįsta, kas ir kaip prieš juos smurtavo, dėl įvairių priežasčių: galvoja (ar yra įtikinti), kad yra patys kalti dėl tokio elgesio su jais; nori būti ištikimi savo smurtautojui; bijo smurto atskleidimo pasekmių ar pan.

Kalbantis su vaiku neleistina:

- ✓ žadėti tai, ko nebus galimybės ištesėti, pvz., „tau daugiau nieko blogo neatsitiks“;
- ✓ versti vaiką detaliam pasakoti apie patirtą smurtą. Svarbu leisti jam kalbėti tiek, kiek jam norisi;
- ✓ vertinti ir klausinėti vaiką apie jo jausmus smurtautojui;
- ✓ klausti vaiko, kodėl jis anksčiau nepasakė / nesipriešino smurtui; tai vaikui gali sustiprinti kaltės jausmą; jei yra žinoma, kas yra smurtautojas, leisti jam susitikti su vaiku; šiuos klausimus turi spręsti policija ir (ar) savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyrius;
- ✓ leisti vaikui atsiskleisti prie kitų vaikų. Reikia saugoti ir gerbti jo privatumą, neatskleisti ir neapšvaistinėti informacijos su įvykius nesusijusiems asmenims.

SVARBU: Mokyklos darbuotojo įtarimai dėl vaiko galimai patiriamo smurto nėra įrodymai. Įrodymų rinkimas – teisėsaugos specialistų kompetencija.

Skubia vaiko apsauga būtina pasirūpinti, kai:

- ✓ kyla akivaizdus pavojus vaiko fizinei, psichinei sveikatai;
 - ✓ nėra maisto, vaikas badauja;
 - ✓ nesaugu dėl higienos stokos (pvz.: tikimybė infekcijoms, nes nėra geriamo vandens ir pan.);
 - ✓ dėl psichikos sveikatos sutrikimų paūmėjimų vaiko atstovai pagal įstatymą nėra pajėgūs pasirūpinti vaiko fiziniais, psichologiniais, socialiniais poreikiais;
 - ✓ yra tikimybė, kad vaiko atstovai pagal įstatymą, vartojantys psichoaktyvias medžiagas (alkoholį, narkotikus) ir apsvaigę nuo jų, artimiausiu metu nesiliaus to daryti.
-

Klasės vadovas _____, mokslo metai _____

[illegible]

Intervencija už Gimnazijos ribų: GP – greitoji pagalba, PK – policijos komisariatas, VTAS – vaiko teisių apsaugos skyrius, PPT – pedagoginė psichologinė tarnyba, DI –
www.draugiskaisinternetas.lt ar kt.

KLAIPĖDOS UNIVERSITETO „ŽEMYNOS“ GIMNAZIJA
PAGALBOS PLANAS

(Data)

Pagalbos planas, skirtas: _____

Laikotarpis, per kurį bus įgyvendintas planas: _____

Kiekvieno plano įgyvendinimo dalyvio įsipareigojimai:

Mokinio:

Tėvų (globėjų, rūpintojų):

Klasės vadovo:

Pagalbos teikimo specialistų:

Vaiko gerovės komisijos:

Plano dalyviai:

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)